

Волинського державного університету ім. Лесі Українки /Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Фізична культура і спорт. 2000 р. № 4. 2. Демчук В.В., Крюков В.Л., Сологор К.А. Аналіз рівня екологічної свідомості та знань студентів-біологів/Наук.вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Біологія. Медицина. □□1998 р 3. Cruse D. A. Lexical Semantics. – Cambridge, 1995 – 329 p.

СПЕЦИФІКА ПРОМОВ І ВИСТУПІВ З ПАРЕМІОЛОГІЧНИМИ ОДИНИЦЯМИ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОМОВНОГО СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ)

Бараняк М.М.

Житомирський державний університет ім. І. Франка

Суспільно-політичний дискурс розглядається через призму багатьох галузей гуманітарних наук, а особливою питомою вагою наділені промови та виступи суспільно-політичних діячів, котрі володіють найвищою серед усіх видів дискурсу мірою впливу на реципієнта. Метою цієї статті є визначення релевантності прислів'їв для мовного вираження комунікативних цілей у промовах та виступах політиків Німеччини. Серед мовознавців, котрі займались дослідженням особливостей функціонування політичної комунікації варто відзначити праці А. Буркхардта, В. Мідера, О. Й. Шейгал, А. П. Чудінова, К. С. Серажим, М. Г. Цуцієвої, Д. В. Шапочкіна, Т. В. Юдіної та ін. Однак, попри ґрунтовні дослідження, недостатньою мірою висвітленим залишається питання значущості пареміологічних текстів у цьому виді дискурсу.

К. С. Серажим розглядає пареміологічні одиниці у політичній лінгвістиці як складову політичної афористики, культурний слід, що залишає в мові той чи інший активний суб'єкт політичної комунікації. Зміст прислів'я більш тривіальний, ніж у афоризмі, у ньому немає парадоксальності, прислів'я завжди образне і дидактичне, претендує на істинність [1].

При вживанні у мовленні римованого та ритмічного тексту задіюється більша кількість зон головного мозку, ніж під час використання прози. Саме цей факт і сприяє кращому запам'ятовуванню та подальшому відтворенню прислів'їв [2, 7 – 9]. Прислів'я приносить у суспільно-політичний дискурс додаткове експресивне та емоційне

забарвлення, а також наповнює політичну промову чи виступ своїми ознаками, серед яких головні [3, 161 – 164]:

Ознака антропометричності. Прислів'я як вербальне вираження мудрості народу, в якому експлікується і реконструюється етнокультурна інформація, являє собою неписаний кодекс «законів» і закладає моральні та етичні передумови для формування соціально адекватної особистості: *“Wird Einzelarbeit addiert, wird Zusammenarbeit multipliziert, dann können wir im engen Schulterschluss einen noch größeren Kuchen für unsere Zusammenarbeit backen. Das liegt im beiderseitigen Interesse und ist auch eine gute Sache dafür, dass alle Völker der ganzen Welt an dieser Entwicklung teilhaben”*. (Angela Merkel, 28. 03. 2014)

Етнокультурна ознака. Прислів'я відображають характер народу, його погляди на роль мови в житті суспільства і окремої людини, уявлення про те, як правильно спілкуватись чи поводитись у певних ситуаціях: *Von Konrad Adenauer ist das Sprichwort überliefert, “Man schüttet kein schmutziges Wasser aus, ehe man reiniges hat.” Richtig ist sicher, dass der Wiederaufbau einer funktionstüchtigen Rechtspflege mit den wenigen unbelasteten Touristen kaum möglich gewesen wäre. (Die Rosenburg, 5.02.13, S. 110)*

Ознака фольклорної стереоскопічності. Прислів'я завжди звернені на суб'єкт, тобто виникають не для того, щоб описувати світ, а для того, щоб його інтерпретувати та оцінювати: *Ein Sünder wird selten einen anderen Sünder bestrafen. Wir alle kennen das Sprichwort „Eine Krähe hackt der anderen kein Auge aus.“ (Rainer Brüderle, 25.10.2010)*

Вибірковість у відображенні етнокультурної інформації. Ціннісно значущими сприймаються тільки ті, які в колективній свідомості носіїв мови наділені глибоким етнокультурним змістом: *Ein japanisches Sprichwort sagt: “Die größte Kulturleistung eines Volkes sind zufriedene Alte.” [...] Wir haben es ganz gut gemacht, und die, die nach uns kommen, erkennen das an und sind auch selber auf einem guten Weg. (Horst Köhler, 16. Mai 2006)*

Різна міра умовності при відображенні дійсності. Прислів'я умовні і набувають комунікативної функції в умовах того чи іншого контексту. Мотиваційно-цільова спрямованість прислів'їв – дати пораду, застерегти, попередити про наслідки. Одне і те ж прислів'я може вживатися для вираження різної функції, надаючи різні інтенціональні значення мовним актам: *Als ich über die Bilanz unserer deutschen Ratspräsidentschaft im Juni 2007 im Europäischen Parlament gesprochen habe, erwähnte ich ein afrikanisches Sprichwort, das ich hier gern noch einmal wiedergeben möchte, weil es etwas darüber aussagt, was auch Elmar Brok sehr wichtig ist: „Wenn du schnell vorwärtskommen willst, dann gehe*

alleine. Wenn du weit gehen willst, dann gehe zusammen.“ (Angela Merkel, Januar 2012) Або: „*Wenn du schnell vorwärts kommen willst, dann gehe alleine. Wenn du weit gehen willst, dann gehe zusammen.*“ *Ich glaube, in diesem afrikanischen Sprichwort steckt die Weisheit der europäischen Einigungsidee.* (Angela Merkel, 27. Juni 2007)

Ознака унікальності. Прислів'я акумулюють у собі особливості національної культури, історії, повсякденного життя, міфологічних та інших уявлень: *Sie kennen wahrscheinlich alle das afrikanische Sprichwort: „Ein Boot kommt nicht voran, wenn jeder auf seine Art rudert.“* (Dr. Hermann Kues)

Таким чином, інтерпретуючи політичний дискурс, не слід обмежуватися суто його мовною стороною, що може привести до того, що суть і мета політичного дискурсу можуть залишитись непоміченими. Розуміння політичного дискурсу передбачає знання фону, очікувань автора і аудиторії, прихованих мотивів. Політична фразеологія — доволі неоднорідний пласт мовних одиниць, який приносить у суспільно-політичний дискурс додаткове експресивне та емоційне забарвлення.

1. Серажим К. С. Сучасна політична афористика: типологія, особливості функціонування [Електронний ресурс] / Катерина Степанівна Серажим: КНУ ім. Т. Шевченка – (електр. б-ка. інс-ту журналіст.). – 2005. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2040>. 2. Bünting K-D. *Lexikon der Zitate und Redensarten* / Karl-Dieter Bünting. – Königswinter: Tandem Verl. GmbH, 2005. – 320 S. 3. Сурженко Е. В. *Пословица как средство репрезентации фольклорной картины мира* / Катерина Владимировна Сурженко // *Материалы II Междунар. науч.-практ. конфер. «Слово. Предложение. Текст: анализ языковой культуры»*, 2012. – Краснодар. – С. 161 – 164.